

**Publieksrapportage onderzoek
'Superdivers opvoeden' van dr.
Christa Nieuwboer i.o. van
Stichting Opvoeden.nl**

**Hoe sluiten we met
opvoedinformatie nog beter
aan op ouders met een niet-
westerse migratieachtergrond?**

stichting
opvoeden.nl

Opdracht: Stichting
Opvoeden.nl

Onderzoek: APPARENT R&D

In samenwerking met:

CJG Rijnmond/Ouders in
Actie

GGD Gelderland Zuid/

Lunamare/OpvoedParty

Themis

© april 2018

Stichting Opvoeden.nl liet in 2017 een diversiteitsonderzoek uitvoeren door dr. Christa Nieuwboer met de vraag: hoe kan de opvoedinformatie die wij met deskundigen ontwikkelen nog beter aansluiten op ouders met een niet-westerse migratieachtergrond? Op die vraag is antwoord gegeven in het onderzoek 'Superdivers opvoeden'. In deze publieksrapportage delen we de aanbevelingen die hieruit gekomen zijn.

INHOUD

1. Samenvatting – door dr. Christa Nieuwboer	2
2. Waarom een diversiteitsonderzoek?	3
3. Hoe komt de opvoedinformatie nu tot stand?	3
4. De analyse van de opvoedinformatie.....	3
4.1 Peuter – Feestdagen en vieringen	4
4.2 Ouderschap – Bezorgdheid en loslaten.....	4
4.3 Basisschoolkind - Risicovol spelen	5
4.4 Aanbevelingen.....	5
5. Gesprekken met ouders	5
5.1 Focusgesprek Seksualiteit.....	6
5.2 Focussgesprek Social media	8
5.3 Aanbevelingen.....	10
6. Verbindingskansen met organisaties en online community's.....	10
7. Conclusie en vervolg – Door Els Verkerk, directeur-bestuurder stichting opvoeden.nl	11
8. Vragen of meer informatie?	11

1. SAMENVATTING – DOOR DR. CHRISTA NIEUWBOER

Stichting Opvoeden.nl heeft als doel om betrouwbare informatie over opvoeden, opgroeien en gezondheid te ontwikkelen en te verspreiden, ervoor te zorgen dat deze informatie toegankelijk is en aansluit op de belevingswereld van ouders, opvoeders, jongeren en kinderen. Eén van de initiatieven om méér ouders te bevragen is dit onderzoek 'Superdivers opvoeden'.

In dit onderzoek geven ouders vanuit verschillende culturen feedback op opvoedadviezen. De resultaten geven inzicht in wat er onder deze ouders speelt en welke adviezen voor hen wel en niet bruikbaar zijn. Stichting Opvoeden.nl stelt zich daarmee heel kwetsbaar op. Het onderzoek houdt de organisatie een spiegel voor: geeft de opvoedinformatie wel altijd antwoord op de vragen die ouders echt hebben?

Hoewel er een indrukwekkend aanbod is van zeer waardevolle opvoedinformatie, wil de stichting ook kritisch blijven en de kwaliteit ervan blijven verbeteren. De 82 ouders die hebben deelgenomen aan dit onderzoek hebben met hun opvoedverhalen en reacties op adviezen een grote bijdrage geleverd. Ook uit de andere fases van het onderzoek, literatuur en screening van informatie, komen tal van aanbevelingen over de manier waarop opvoedinformatie diverse ouders beter kan ondersteunen.

Uit het onderzoek blijkt dat er vele aanpassingen in de opvoedinformatie gewenst, gepast en mogelijk zijn, waardoor opvoedinformatie voor méér ouders aanvaardbaar wordt, zonder daarbij in te leveren op belangrijke Nederlandse wet- en regelgeving, waarden of principes. Het onderzoek bevestigt tevens dat opvoeden in Nederland een superdiverse aangelegenheid is. Uit de literatuur en de gesprekken komt het beeld naar voren van een mengpaneel van meerdere culturele aspecten, waarop ieder individu zijn eigen 'geluid' samenstelt. Het gaat niet om tegenstellingen tussen culturen, maar om een verfijnd proces van loyaliteit en aanpassing. Dat geldt in toenemende mate voor alle Nederlanders, want cultuur is geen vaststaand gegeven maar een veranderlijk proces. De tegenstellingen liggen veel minder scherp dan een polaire indeling doet geloven. Het onderzoek laat zien dat dit tot opvoedvragen leidt.

Opvallende uitkomst is dat veel van de huidige informatie uitgaat van een ontwikkelingspsychologisch perspectief en veel minder van bijvoorbeeld een ecologisch pedagogisch perspectief. Meer oog voor collectieve aspecten van opvoeden zou de informatie voor meer ouders herkenbaar maken. De informatie zou dan ook genuanceerd en aangevuld kunnen worden: besteed bijvoorbeeld óók aandacht aan de gezinsfactoren en de omgevingsfactoren.

Het focusgroep-onderzoek met ouders liet zien dat zij soms toch nog woorden en termen noemen, waarover informatie niet gemakkelijk te achterhalen is ('motivatie', 'slaan'). Ook zijn gangbare termen zoals 'peuter' en 'puber' niet voor alle ouders bekend. Dit is voor ouders, voor wie deze basis van ontwikkelingspsychologie niet zo bekend en niet vanzelfsprekend is, een structuur die een drempel opwerpt om informatie op te zoeken en/of te vinden. Nader onderzoek naar zoekgedrag bij ouders 'aan de voorkant' is nodig om zicht te krijgen op vragen en vindbaarheid van informatie.

Aansluiten bij ouders begint bij de inhoud van de informatie, maar ook de kanalen waarmee de informatie verspreid wordt zijn van belang. Mogelijk raadplegen ouders gemakkelijker opvoedinformatie vanuit hun eigen community of hun eigen taal. Daarom is een eerste inventarisatie gemaakt van partijen die online (opvoed-)informatie bieden aan niet-westerse groepen in Nederland, om hiermee samenwerkingsmogelijkheden te gaan verkennen.

Dr. Christa Nieuwboer, senior onderzoeker pedagogiek en opvoedingsondersteuning

2. WAAROM EEN DIVERSITEITSONDERZOEK?

In 2060 heeft 34 procent van de bevolking een westerse of niet-westerse migratieachtergrond. Dat is ruim 10 procent meer dan de huidige bevolkingssamenstelling. Dit blijkt uit het [vooronderzoek](#) dat dr. Christa Nieuwboer deed. Wij willen herkenbare, betrouwbare opvoedinformatie bieden aan alle ouders in Nederland, inclusief de groeiende groep met een niet-westerse migratieachtergrond. Door middel van online peilingen en feedback uit het [Landelijk Ouderpanel](#) weten we dat de opvoedadviezen die we met deskundigen ontwikkelen voor een groot deel als nuttig worden ervaren. We willen echter meer inzicht krijgen in hoe ouders met een niet-westerse migratieachtergrond hier tegenaan kijken.

Voor het onderzoek ‘Superdivers opvoeden’ sprak dr. Christa Nieuwboer met 82 ouders van diverse afkomsten, zoals Surinaams, Turks, Antilliaans, Somalisch en Marokkaans. Over het algemeen gaven deze ouders aan veel waarde te hechten aan tradities en geloof (ongeveer de helft van de groepen was christelijk, de andere helft islamitisch). Daarnaast analyseerde Nieuwboer 20 teksten en 4 vormen van beeldmateriaal van Opvoeden.nl om advies te geven over hoe we deze toegankelijker kunnen maken voor ouders met een niet-westerse migratieachtergrond.

3. HOE KOMT DE OPVOEDINFORMATIE NU TOT STAND?

Voordat we dieper ingaan op de analyse van de opvoedinformatie, staan we even kort stil bij hoe de informatie tot stand komt. Stichting Opvoeden.nl beheert een bron aan betrouwbare informatie over opvoeden, opgroeien en gezondheid voor ouders met een kinderwens of baby, tot aan jongvolwassen kinderen. De informatie staat op Opvoeden.nl en websites van gemeenten en organisaties die deze informatie bij ons afnemen. De informatie wordt ontwikkeld op basis van [evidence based practice](#), dat wil zeggen: met deskundigen uit de wetenschap, praktijk en ouders zelf. [Deze cirkel](#) brengt dat proces in beeld. Stichting Opvoeden.nl regisseert dit proces en is verantwoordelijk voor de eindredactie. De [Schrijfwijzer](#) is daarbij leidend. We vragen ouders regelmatig de teksten en het beeldmateriaal dat we maken te beoordelen. Daar volgt nuttige feedback uit die we doorvoeren, bijvoorbeeld over de manier hoe we tips aanbieden of linken naar andere websites.

4. DE ANALYSE VAN DE OPVOEDINFORMATIE

We vroegen Nieuwboer om de informatie specifiek te toetsen op diversiteit. Daarvoor gebruikte zij dit [screeninginstrument](#). Over het algemeen kwam naar voren dat de opvoedinformatie goed is, maar eenzijdig. De opvoedadviezen zijn voornamelijk geschreven vanuit een ontwikkelingspsychologie waarin het individuele kind centraal staat. Deze adviezen besteden vaak geen aandacht aan collectieve factoren die invloed hebben op de opvoeding en sluiten daardoor minder goed aan op ouders die veel waarde hechten aan geloof, traditie en familie. Het onderzoek laat zien dat opvoeden in twee (of meer) culturen een grote uitdaging kan zijn. Het helpt als ouders en kinderen dan niet geforceerd hoeven te kiezen tussen de ene óf de andere cultuur, maar zich verbonden voelen met beide of meerdere culturen.

In Nederland hechten we behoorlijk veel waarde aan individuele ontplooiing, maar dit sluit aandacht voor saamhorigheid en gezamenlijke belangen niet uit. Op de onderstaande schaal is te zien dat verschillen met andere relevante landen niet zo scherp zijn, maar er zijn wel verschillen. Het is een uitdaging om elkaar binnen één samenleving te vinden. Anders lijden kinderen onder een ongezonde spanning tussen thuiscultuur en maatschappelijke cultuur. Het advies van Nieuwboer is dan ook om de opvoedinformatie te verrijken met aandacht voor collectieve aspecten van opvoeden.

Collectivisme-individualisme

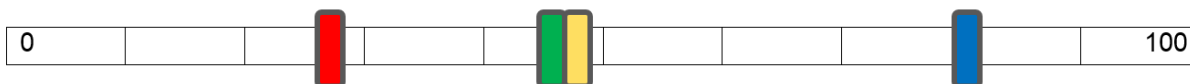
LAGERE SCORE

nadruk op saamhorigheid
nadruk op groeps-/gezinsbelang
goedkeuring en controle

-----<<< >>>-----
-----<<< >>>-----
-----<<< >>>-----

HOGERE SCORE

nadruk op individuele ontplooiing
nadruk op individueel belang
ruimte bieden en loslaten

 Nederland	 Marokko
 Turkije	 Suriname

Veel van de huidige informatie blijkt uit te gaan van een ontwikkelingspsychologisch perspectief en veel minder van bijvoorbeeld een ecologisch pedagogisch perspectief. Meer oog voor diverse aspecten van opvoeden zou de informatie voor ouders uit culturen, die meer op het collectief gericht zijn, veel herkenbaarder maken.

Aan de hand van de [polariteiten](#) en [dimensies](#) is een codeerschema ontwikkeld waarmee 20 teksten en 4 beeldfragmenten van Opvoeden.nl door één codeur zijn geanalyseerd. Op basis van de twee polaire perspectieven is ingeschat of de geboden informatie voor ouders vanuit beide invalshoeken ondersteunend zou zijn. Dit leidt tot een beoordeling of de informatie neutraal, modern of traditioneel was. Ook wordt naar de uiterlijke kenmerken gekeken en ingeschat of deze neutraal, divers of specifiek zijn. Waar de inschatting niet neutraal is, worden aanbevelingen gegeven voor een oplossingsrichting, opdat de informatie verbeterd kan worden. Hieronder lichten we enkele tekstanalyses van Nieuwboer uit.

4.1 [PEUTER – FEESTDAGEN EN VIERINGEN](#)

‘De opvoedinformatie beschrijft de feesten en vieringen op een bepaald abstractieniveau, alsof voor al dit soort ‘evenementen’ algemene principes gelden die je kunt ‘begrijpen’ en waar je voor kunt ‘kiezen’. Vanuit een traditioneel perspectief is elk feest uniek en anders en gelden soms heel specifieke rituelen die volbracht moeten worden om bijvoorbeeld bepaalde angsten te bezweren of toekomst veilig te stellen. Mogelijk is het heel interessant om te weten wat de rol is van kinderen bij bepaalde feesten. Die hebben namelijk o.a. een initiërend karakter, doen mee met de volwassenen. Dat is een sterk opvoedkundig element. Denk aan Bar Mitswa en andere initiatierituelen, maar ook het ‘niet meer in Sinterklaas geloven’, de doop van een kind, jongensbesnijdenis, geloofsbelijdenis of (het breken van de) vasten. In sterke tradities zijn bepaalde rituelen verplicht. In een seculier Nederland is geen enkel ritueel verplicht. Dit laatste kan niet als enig uitgangspunt genomen worden voor opvoedinformatie. [De helft van de Nederlanders is religieus.](#)’

4.2 [OUDERSCHAP – BEZORGDHEID EN LOSLATEN](#)

‘In de tekst gaat het over de ontwikkeling van het individuele kind. In een traditioneel perspectief zou het bijvoorbeeld ook kunnen gaan over anderen die een oogje in het zeil houden. Er wordt geen verschil gemaakt tussen jongen of meisje. In een traditioneel perspectief is dat anders: hierbij is het, door de rolverschillen en verwachtingen, nodig om meisjes meer te beschermen. Mogelijk ervaren ouders sowieso een verschil tussen jongens en meisjes, vooral als het gaat om de pubertijd? In het zinnetje ‘het kind leert omgaan met teleurstellingen’ ligt meer potentieel. Dit biedt de mogelijkheid om te verduidelijken dat er ook in dit geval verwachtingen, grenzen, rollen zijn, maar dat de ontdekking ervan meer door ervaring en minder van buitenaf wordt geregeld. Door hierop in te gaan ontstaat er een meer genuanceerd advies.’

4.3 BASISCHOOLKIND - RISICOVOL SPELEN

'Het ruimte geven aan kinderen om risicovol te spelen en de aanmoediging aan ouders om die ruimte te bieden is modern. Echter, vanuit een traditioneel perspectief worden kinderen vaak meer met rust gelaten, totdat zij bepaalde grenzen overgaan. Risicovol spelen lijkt dan vaker spontaan voor te komen; ouders grijpen mogelijk minder snel in en zijn minder beschermend. De adviezen gaan letterlijk over het nemen van risico's en het geven van ruimte. Mogelijk zijn interacties tussen kinderen en bij het opgroeien in een traditioneel perspectief minder gecontroleerd. Hierbij zouden de voorwaarden voor interacties wel een rol kunnen spelen (bijvoorbeeld alleen spelen met kinderen van wie de ouders bekenden zijn).'

4.4 AANBEVELINGEN

- ➔ Maak een filmpje of beeldverhaal over de ontwikkelingsfasen van kinderen en de termen (peuter/puber etc.) die daarbij gebruikelijk zijn. Op die manier wordt impliciete kennis, die in veel teksten een rol speelt, expliciet gemaakt;
- ➔ Vermijd exclusie-woorden zoals 'anders' (bijv.: "andere culturen"), waarderingwoorden zoals 'zelfs' (bijv.: "sommige gezinnen hadden zelfs meer dan tien kinderen") en wees alert op het neerzetten van een norm waarvan andere vormen van opvoeden afwijken (bijv.: door steeds het gesprek met het individuele kind centraal te stellen). Vermijd polarisering, zoek juist de nuancering. Scherp zo nodig de gehanteerde Schrijfwijzer aan.
- ➔ Aanpassingen in de onderzoeksfase (beginfase van een informatiepagina): gebruik bronnen van informatie uit verschillende wetenschappelijke stromingen en disciplines en vermijd een eenzijdig ontwikkelingspsychologisch perspectief;
- ➔ Bij het maken van basismateriaal is het te overwegen om dit beeldend en in diverse talen aan te bieden. Dit dient dan ook ter introductie voor nieuwkomers en anderstaligen. Doe dit samen met partners.

5. GESPREKKEN MET OUDERS

In samenwerking met organisaties die bijeenkomsten met ouders organiseren, voerde Nieuwboer gesprekken met 82 ouders met een niet-westerse migratieachtergrond. De samenwerkende organisaties waren:

- CJG Rijnmond i.s.m. Ouders in actie in Rotterdam;
- GGD Gelderland-Zuid in Nijmegen;
- Lunamare - OpvoedParty i.s.m. CJG Alphen aan den Rijn;
- Themis-participatie i.s.m. Xtra in Den Haag.

De deelnemende ouders hadden de volgende achtergronden:

- Marokkaans 30
- Somalisch 24
- Antilliaans 19
- Turks 2
- Surinaams/Pakistaans/Nederlands 1
- Somalisch/Jemeniet/Italiaans/Nederlands 1
- Haïtiaans/Nederlands 1
- Iraans 1
- Bosnisch 1
- Syrisch 1
- Soedanees 1

De gespreksmethode is steeds aangepast aan de werkwijze van de organisaties en de beschikbare tijd, waarbij de volgende technieken zijn ingezet (gebaseerd op Migchelbrink, 2016; Resnicow e.a., 1999):

- Focus: het verkennen van oppervlakte- en dieptestructuur van informatie;
- Ethnic mapping: het presenteren van stellingen waar de deelnemers op kunnen scoren;
- Pretesting: het laten beoordelen van een tekst/filmpje en verwerken van de feedback;
- Narratieven: het laten vertellen over eigen relevante opvoedervaringen.

De besproken thema's waren:

- Verkeerde vrienden
- Sociale media
- Seksualiteit
- Ontwikkeling
- Twee culturen
- Feestdagen
- Slaan
- School/motivatie

We lichten een paar focusgesprekken uit. Onder iedere kop vind je een link naar de bijbehorende tekst op Opvoeden.nl die door ouders getoetst is.

5.1 FOCUSGESPREEK [SEKSUALITEIT](#)

Vrijwel alle deelnemers vonden het een goed idee om kinderen complimenten te geven over hun lijf en om met hun kind te praten over lichamelijke veranderingen, menstruatie en zaadlozing. Over anticonceptie wordt soms niet gesproken door ouders die vinden dat seks voor het huwelijk niet toegestaan is. Het advies dat het meest gespreksstof opleverde was homoseksualiteit. Redelijk veel deelnemers vonden het een slecht advies. Relatief veel van hen vonden het op zich "in Nederland" een goed advies, maar zouden het zelf niet opvolgen. De meningen waren dus verdeeld.

Seksualiteit	Onduidelijk	Slecht	Goed	Zelf niet
Complimenten geven	0	1	38	1
Verliefd op gelijke sekse	2	17	16	7
Menstruatie/zaadlozing	1	0	37	1
Anticonceptie	2	5	30	5

Seksuele opvoeding

Het ene uiterste zijn de ouders die zeer open zijn over seksuele opvoeding. In een groep doen een moeder en een dochter samen mee met het gesprek. De dochter kreeg met 16 jaar haar eerste kind (nu heeft ze er 3). Gesprek over of dit anders had gemoeten. De dochter zegt dat ze eigenwijs was en het min of meer bewust deed. Ze heeft haar verantwoordelijkheid genomen. Ze wil niet dat haar eigen kinderen zo vroeg beginnen. Ze praat erover met haar zoontje van 9: "Als je zaad hebt, kun je vader worden". In een andere groep zegt een moeder: "Bij ons thuis zeggen we alles. Mijn dochters roepen doodleuk in de huiskamer "Ik heb maandverband nodig!". Ik schaam me daar wel een beetje voor. Maar ja, ik zeg ook alles tegen hen. Zo ben ik zelf niet opgevoed: alles met lichaam en seks was taboe. Maar ja, wij zeggen thuis alles. Het gaat eigenlijk vanzelf."

Het andere uiterste zijn de ouders die het thema "Seksualiteit" eigenlijk niet willen bespreken. Eén vrouw had haar dochter van ongeveer 8 jaar meegenomen; zij zit te tekenen in een ander deel van de ruimte. Zodra het

onderwerp 'homoseksualiteit' ter sprake komt, geeft zij aan dat ze dat niet wil bespreken met haar dochter erbij. "Ze hoort alles." De groep wil toch door en de dochter wordt naar een andere plek gebracht waar ze kan tekenen. Een andere moeder duikt ineen bij het noemen van het thema en legt haar handen over haar oren. Desgevraagd licht ze toe: "Ik kan dat woord niet horen, ik kan dat woord niet zeggen. Van mijn geloof mag ik dat niet." Toch blijft ze zitten en doet af en toe haar handen naar beneden. Ze brengt in dat ze hier ook met haar kinderen niet over kan praten. Als er zoiets besproken moet worden, vraagt ze een vriendin (die ook aan het gesprek meedoet) om te komen.

Anticonceptie, huwelijk

Veel deelnemers geven aan dat seks voor het huwelijk niet mag. Zij vinden het dan ook niet nodig om over anticonceptie te spreken. "Gewoon niet met elkaar naar bed gaan voordat je getrouwd bent." Het huwelijk is een belangrijker thema voor hen. Verliefdheid is "het mooiste wat er is", maar niet altijd gegeven.

Over verliefdheid: "Ik ben al 26 jaar getrouwd en nu ben ik pas verliefd." Een andere moeder: "Ik heb mijn dochter altijd verteld dat ze maar moest wachten met verliefd worden. Nu is ze 17 en ze kwam (als grapje) met haar agenda naar me toe: "Mama, wanneer is het nu eens tijd dat ik verliefd mag worden?"

Een moeder: "Er zijn geen gearrangeerde huwelijken meer. Maar mijn zoon vroeg wel: weet je een meisje voor mij? Na een paar maanden wist ik via-via iemand, een heel verlegen meisje, dat ook graag wilde trouwen maar weinig contacten had. Ze ontmoetten elkaar meerdere keren om te kijken of het klikte en dat was zo. Nu zijn ze getrouwd en hebben een kindje en ze zijn gelukkig met elkaar."

Homoseksualiteit

Met name het thema "Homoseksualiteit" roept heftige reacties in de groepen op. Het advies wordt in één groep met boe-geroep ontvangen; in twee andere groepen wordt er wat zenuwachtig over gelachen. Over het algemeen wordt erkend dat het in Nederland geaccepteerd wordt en dat kinderen ermee in aanraking komen, maar lang niet iedereen zal dit zelf met de eigen kinderen bespreken.

Een aantal voorbeelden van de manier waarop de ouders binnen groepen op elkaar reageren zijn:

Uit een overwegend christelijke groep: "Ik ben christelijk, van mij mag dat niet. Het moet een man en een vrouw zijn." Dan zegt iemand: "Maar je hoort ook veel over zelfmoord en ik wil niet dat mijn kinderen zo ongelukkig zijn. Ik zou het wel accepteren, maar ik zal er niet zelf over beginnen." Eén vrouw zegt: "Ik heb een Marokkaanse man, die zegt tegen onze zoon: "Als je homo bent, maak ik je dood" (maakt snijbeweging langs keel). Maar ik heb al gezegd: "Als het zo is, dan zul je het toch moeten accepteren. Het is ook mijn kind."

Uit een islamitische groep: "Als mijn kind homo zou zijn? Dat is ondenkbaar, dat kan niet. Ik wil er niet aan denken. Dan is mijn leven kapot." "Ik heb een vriendin bij wie dit gebeurd is. Haar zoon is homo en vertelde dat toen hij 16 was. Zij heeft er erg onder geleden. Volgens onze gewoonte moet zij hem dan verstoten. Zij heeft hem verstoten, dat was al erg moeilijk. Maar toen, en nog steeds, komen hulpverleners vertellen dat zij contact met hem moet houden. Ze wordt er helemaal ziek van. Instanties respecteren haar keuze niet." "Verstoting is soms voor het kind ook beter. Laat hem dan dat leven ergens leiden. Maar niet in contact met zijn ouders."

Conclusie

De ouders bevestigen met hun verhalen het beeld dat zij een weg zoeken tussen twee (of meer) culturen. Zij maken hierin een ontwikkeling door en er ontstaan opvoedvragen over de balans tussen individuele ontwikkeling en collectieve waarden en normen. De opvoedinformatie is deels nuttig, maar niet volledig en op specifieke punten niet cultuursensitief - en daardoor niet overtuigend.

De adviezen over seksuele opvoeding worden over het algemeen als zinvol ervaren, maar roepen wel heel verschillende reacties op. Daarbij springt het advies over homoseksualiteit er het meest uit. Uit de gesprekken wordt duidelijk hoe dit ook bij de deelnemers zelf een onderwerp van gesprek is. Tussen verstoting en acceptatie zit nog een overgangsgebied van voorlichting, gesprek. Over het algemeen kiezen de deelnemers er niet voor om dit onderwerp zelf te introduceren bij hun kinderen.

De informatie over seksuele voorlichting zou beter moeten ingaan op sterke reacties op homoseksualiteit en geloofsovertuigingen; een aantal deelnemers was gevoelig voor argumenten in de relationele sfeer (contact met je kind houden) en de ontwikkeling (niet willen dat je kind ongelukkig is). Over het algemeen waren de deelnemers realistisch over het feit dat kinderen in Nederland met homoseksualiteit in aanraking komen en zouden het accepteren, maar niet zelf aankaarten.

De opvoedvragen van deze ouders liggen vooral in de kwestie geloof-homoseksualiteit en geloof-seks voor het huwelijk en verliefdheid-huwelijk. Hier zou meer aandacht voor moeten zijn op deze webpagina (evt. doorklikken naar andere pagina's), zodat ouders aangemoedigd worden om (homo-)seksualiteit en anticonceptie te bespreken.

5.2 FOCUSGESPREK [SOCIAL MEDIA](#)

De deelnemers waren verdeeld over de vraag of je kinderen zelf de risico's van sociale media moet laten ervaren. Graag zouden veel ouders dit vóór zijn. Ook het advies om op te letten of je kind niet te veel foto's van zichzelf maakt en deelt riep discussie op. Ongeveer de helft van de ouders vond dit een slecht advies omdat het zo moeilijk te handhaven is. Meekijken met wat je kind online doet werd wel omarmd, maar enkelen vonden dat toch moeilijk. Ouders gaven elkaar diverse tips over het koppelen van accounts, het instellen van leeftijdsbeperkingen. Ook stemden velen in met de tip om nieuwsberichten aan te grijpen om gevaren met je kind te bespreken. In elke groep was wel iemand die er wat meer vanaf wist. Het was voor velen duidelijk dat je je kind moet vertellen dat hij geen persoonlijk informatie moet delen met onbekende vrienden. Tijdens de gesprekken bleek ook dat sommige ouders er moeite mee hebben dat de school een iPad geeft/verplicht stelt. Vooral hebben ze vragen over verslaafd raken aan de smartphone. "Van opstaan tot naar bed gaan".

Social media	Onduidelijk	Slecht	Goed	Zelf niet
Risico's laten ervaren	1	16	25	0
Let op foto's	2	25	23	0
Meekijken	0	2	36	0
Geen informatie geven	1	3	35	2

Risico's

Geen van de deelnemers heeft zelf meegemaakt dat het echt mis ging met hun kind, maar ze zijn allemaal wel bang voor de gevaren. Ze hebben in het opvoeden meer vragen over het vele/langdurige gebruik van de smartphone dan over wat kinderen online precies doen of zien. "Mijn zoon zei laatst: 'Ik heb nu al tien minuten met je gepraat! Nu ga ik naar mijn kamer.'" Zelf onderkent een moeder: "Ik ben zelf een slecht voorbeeld. Ik kan mijn telefoon heel slecht wegleggen. Nu probeer ik het tussen 5 en 7 uur. Dat is echt tijd voor mijn kinderen: contact, spelletjes doen. Maar ik voel mijn hand trillen. Ik heb er echt moeite mee. Het is echt een verslaving. Ik heb afkickverschijnselen."

Nogal wat ouders vertellen welke regels ze hebben om het smartphone-gebruik in de hand te houden. "Ik heb een regel. Tot zestien jaar moeten mijn kinderen na school alles inleveren: telefoon, tablet, muziek. En dan eerst huiswerk maken. Ik heb er een speciaal kastje voor bij de eettafel. Eerst alles daar neerleggen en dan, als het huiswerk af is, mogen ze het terug hebben."

Een moeder: “Ik zeg tegen mijn dochter: ga niet geloven dat je veilig bent. Je bent nergens veilig. Mannen moeten respecteren, maar vrouwen moeten ook niet provoceren. Er zijn veel te veel naakte meisjes op Youtube.” Iemand anders: “Ik weet dat overal camera’s op zitten. Dat moet iedereen zich wel bewust zijn! Ook op je laptop, op je telefoon en zelfs op je smart-tv. Ik vind dat iedereen moet weten dat je die moet afplakken.” Iemand vult aan: “Ik zeg ook tegen mijn kinderen: zorg dat de klep van je laptop dicht is als je je uitkleedt.”

Het advies om kinderen zelf risico’s te laten ervaren zou wat genuanceerd moeten worden. De ouders willen graag weten hoe ze hun kinderen kunnen beschermen. Ze zijn wel realistisch “Ze vinden die filmpjes toch wel”, maar je hoeft de deur ook niet wagenwijd open te zetten. “Mijn zoontje van 9 zag laatst op straat een echte vechtpartij. Bloed en alles. Nu weet hij wat geweld is. Ik had hem dat graag bespaard. Ik zeg ook: zo los je dingen dus niet op!”

De ouders gaven ook veelvuldig aan dat hun kinderen zich vaak niets van hen aantrekken. Sommigen vertrouwen hun kind toch wel, anderen controleren en weer anderen kaarten het expliciet aan. Een moeder zegt: “Ik klop regelmatig op de deur en dan zeg ik: “Wat ben je aan het kijken, mag ik meekijken?” Meestal vinden ze dat goed. Het komt ook wel voor dat ze dan online zijn met een vriend of vriendin en dat ze dan zeggen: “M’n moeder komt net binnen”. En dan snap ik ook wel dat het gesprek opeens over andere dingen gaat. Maar ik vertrouw mijn kinderen wel. Ze laten me wel meekijken.”

Een moeder zette toch door: “Mijn dochter was uitgegaan met vriendinnen: eten, dansen. Ze had echt álles gefilmd. Ik zei: “Kun je niet gewoon genieten zonder alles te filmen? Weet je wel wat ze kunnen doen als je zulke beelden deelt? Iemand staat er een keer stom op en deelt dat? En als het je vriendinnen niet meer zijn of er is ruzie? Zo wil je er niet op staan.” Ze was heel boos toen ik dat zei. Maar ik zag dat ze er over na ging denken, er ging van alles om in haar hoofd. Toen zei ze, met haar handen naar haar hoofd: “Mijn dag is verpest, ik heb hoofdpijn en ik ga slapen”. Toen wist ik dat ze er wel over na was gaan denken.

Een moeder vertelt dat haar dochter juist zelf meer oplettend is dan zij: “Bij ons is het normaal dat je je hoofddoek af doet als je thuis komt. Mijn dochter doet dat niet als ze weet dat ze nog online gaat. Zij ziet dat als contact in de buitenwereld. Ik zeg dan: “Kom op, je bent thuis, doe af!” Maar zij vindt dat niet goed.”

Plezier in social media

Enkele ouders wisselen plezierige ervaringen uit. “Ik houd ook van social media. Het heeft veel voordelen. Ik houd van dieren filmpjes. En van geloofsteksten.”

“Mijn zoon kijkt naar filmpjes op YouTube waarin een vlogger ingaat op het leven in twee culturen. Die jongen speelt soms een moeder, soms een zoon of een Nederlander. Dat is heel grappig, hij treft dat heel precies. Als hij een hoofddoek omdoet en hij speelt een moeder, dan herken ik mijzelf er helemaal in. Mmm, ben ik zo? vraag ik me dan af. We lachen er samen veel om.”

Conclusie

De tekst gaat nu niet in op het langdurig gebruik van de smartphone/iPad en mogelijke verslaving. Dit is wel de belangrijkste opvoedvraag van de deelnemers. De tekst zou daarom uitgebreid kunnen worden of er zou duidelijk doorverwezen kunnen worden naar adviezen over: “Hoe krijg ik mijn kind er vanaf?”

De ouders vinden het soms lastig dat een kind dan ontwijkend is en dat er een conflict ontstaat. Wanneer moet je dan doorzetten en toch zeggen wat je ervan vindt? Hoe geef je duidelijk een grens aan en hoe dring je door tot je kind? Iedereen wil graag in gesprek, maar het wordt als lastig ervaren.

5.3 AANBEVELINGEN

- ➔ Zet het verzamelen van reacties op opvoedinformatie via focusgroepen voort;
- ➔ Maak samen met groepen ouders systematische inventarisaties over wat zij onder een bepaald thema verwachten te vinden en/of welke opvoedvragen zij rond dit thema hebben: haal hiermee hun voorkeusterminologie op en maak de informatielijnen intuïtiever en completer;
- ➔ Houd bij het bieden van opvoedinformatie rekening met de verschillende (moderne en traditionele) perspectieven en met fluïditeit van cultuur;
- ➔ Vraag ouders welke adviezen zij zelf aan elkaar geven; deze zouden een aanvulling kunnen zijn op een webpagina of er kan rekening mee gehouden worden in het formuleren van de informatie;
- ➔ Verbeter de informatie aan de hand van theorieën/werkwijzen uit de voorlichtingskunde, zodat kennis en gedrag daadwerkelijk respectvol maar effectief beïnvloed wordt richting autoritatief opvoeden.

6. VERBINDINGSKANSEN MET ORGANISATIES EN ONLINE COMMUNITY'S

Naast de inhoudelijke analyse, verzamelde Nieuwboer relevante websites van organisaties die ouders met een niet-westerse migratieachtergrond bereiken. Deze kunnen helpen met het verspreiden van de betrouwbare opvoedinformatie, feedback geven op de informatie die wij ontwikkelen en het ophalen van opvoedvragen. Via Google en Facebook is in het Nederlands naar websites gezocht op de combinatie van “opvoeden” en Turks/Marokkaans/Surinaams/Antilliaans (de vier grootste groepen in de grote steden van Nederland). Selectiecriteria is dat de website zich expliciet richt op een specifieke culturele identiteit. Hier is een uitgebreide inventarisatie uitgekomen die we raadplegen om contacten te leggen. Met sommige organisaties zijn we al in gesprek. Andere organisaties benaderen we later dit jaar.

7. CONCLUSIE EN VERVOLG – DOOR ELS VERKERK, DIRECTEUR-BESTUURDER STICHTING OPVOEDEN.NL

Met onze betrouwbare opvoedinformatie willen we zoveel mogelijk ouders bereiken. Maar hoe doen we dat, gelet op de grote diversiteit die Nederland rijk is?

Vanaf 2011, de start van stichting Opvoeden.nl, is dit mijn zoektocht geweest. Door jaarlijkse onderzoeken te doen onder ouders met verschillende opleidingsniveaus en diverse culturele achtergronden hebben we wat eerste beelden van die diversiteit gekregen. Die hebben we kunnen verwerken in onze informatie.

Maar we wilden meer weten om zoveel mogelijk “stemmen van ouders” te horen en te komen tot opvoedinformatie die daar het beste op aansluit. Ouders zijn voor ons immers begin- én eindpunt. Begin 2017 is de keuze gemaakt om meer te gaan ophalen bij ouders met een niet-westerse migratieachtergrond. Wat speelt er onder hen? Wat vinden zij belangrijk bij de opvoeding en sluiten onze tips en adviezen daarbij aan? Wat precies de uitkomsten zouden worden was voor mij op dat moment niet duidelijk. Eén ding wist ik wel, namelijk dát het echt iets zou opleveren.

Nu het resultaat er ligt ben ik blij en aangenaam verrast door de uitkomsten van het onderzoek en de veelheid aan aanbevelingen die onderzoeker dr. Christa Nieuwboer ons heeft gepresenteerd. Het is zo mooi om de verhalen van ouders te horen en de worsteling die ook zij hebben met het vinden van de juiste balans tussen de individuele ontwikkeling van het kind en collectieve waarden en normen. Duidelijk wordt dat onze opvoedinformatie weliswaar goed, maar te eenzijdig is. Werk aan de winkel dus voor ons en onze kennispartners!

We zijn al gestart: met de kennispartners in de Landelijke Redactieraad is een werkgroep Diversiteit gevormd om gezamenlijk tot een uitwerking van de aanbevelingen te komen. We gaan de opvoedadviezen aanpassen door bijvoorbeeld de schrijfstijl toegankelijker maken voor meer ouders. We zullen daar ook graag weer de ouders in de focusgroepen in meenemen. En we gaan de samenwerking zoeken met organisaties die al veel kennis en ervaring hebben op dit gebied.

Kortom: de uitkomsten van dit onderzoek zijn voor ons pas het begin en we gaan het samen doen!

Wij hopen dat dit onderzoek ook andere organisaties helpt en motiveert om met diversiteit aan de slag te gaan. We weten dat er ook al veel moois op dit gebied gebeurt. Laten we de ervaringen met elkaar delen. Ik dank alle ouders die met ons de gesprekken hebben willen voeren. Ook dank ik CJG Rijnmond, Ouders in Actie, de OpvoedParty, GGD Gelderland-Zuid en Themis voor hun bijdrage aan dit onderzoek. Tenslotte een woord van dank aan dr. Christa Nieuwboer voor je bevoegenheid op dit thema, je heldere analyses en de fijne samenwerking.

Els Verkerk

8. VRAGEN OF MEER INFORMATIE?

Stichting Opvoeden.nl

contact@stichtingopvoeden.nl

088-11 80 200

www.stichtingopvoeden.nl